

۱۳۳۵

مسلك اجتماعى

علم اجتماعى تعليم و مسائل اجتماعى مزه نظريه ايمره

علم اجتماع مسلك اجتماعى به مركز خلق اولدينى
كى مسلك ده توركيه نك اك وجدانلى اولادلىر نه
بر مركز استناد !

[صباح الدين بك، مسلك اجتماعى و پژوهشگرى .]

مدير و باسره محرم : محمد على

برنجى سنه — ۱ نجى جزء

بيو المل علم اجتماع جمعيت كوندريلىن بر مظهره

صالح مسئله سنده توركيه

عثمانلى تاريخنك علم اجتماع ايله ايضاحى

استانبول

کتابخانه حليمى

۴۶ — باب على جاده سى — ۴۶

مطبعة اورخانيه

شباط ۱۳۳۵

مسلك اجتماعى

آياق مجموعه

مدير و باسه محرر : محمد على

مجموعه بى تاسيسه سائق اولان احتياجلر اوج نقطه اطرافنده
طويلانه بياير :

محيط فكر يئزى علم اجتماع تبعنه قازانق . مملكتتمزك خريطة
اجتماعيسى وجوده كتيره جك محلى تدقيقلر ياتق . - عام اجتماعى مسئله
اجتماعيه مزه تطبيق ايدهرك حيات خصوصيه وعموميه مزك تنظيمى يوللرينى
تئيته موفق اولان مسلك اجتماعى نك آجدينى تطبيقات چيغيرنده يورومك .
بوساحه لرده كي تشبثلرك فعاليتنى توحيد ايتك .

مجموعه بو احتياجلرى آتيده كي اساسلر اوزرنده نشر ياتله تأمينه
جاليشه جقدر :

علم اجتماعى طائتمق (اصولى ، واصل اولدينى نتيجهلر ؛ اجتماعيات
مكتبلرينك مساعيسله مقايسه) .

تدبىي تسهيل (آثار اجتماعيه نك فهرستلرى ، تدبىع فهرستلرى ، بر
مسئله بى تدقيق ايچين مراجعت ايديله جك منابع) .

عام اجتماعى مسئله اجتماعيه مزه تطبيقده دوام ايله مسائل متفرعه بى
حله چالشمق .

قار و متبعلرى يكديكرينه طائتمق ؛ علم و مسلك تشبثلرندن ،
ويرديكى نتايجدن خبردار ايتك .

بین الملل علم اجتماع جمعیتہ مخطرہ

صلح مسئلہ سندہ تورکیہ

علم اجتماع جمعیتی نیک مساعی علمیہ سنہ پرنس صباح الدینک کو ستر مکدہ اولدینی علاقہ صمیمیہ معلومدر، تورکیہ دہ درعہ دہ ایتدیگی مشکل و آغیر وظیفہ دہ مجهول دکلدرد. صباح الدین بک تورکیہ نیک بقای موجودتی مسئلہ سنی مملکت افراہینک قابلیت اجتماعیه سنی یوکیتمک صورتیہ حل ایدم چک اجتماعی بر حرکت تولیدینہ وقف مساعی ایتش بولنیورکہ بو، عین زمانہ، شرق مسئلہ سنک داخلی و حقیقی صورت حافی دہ ارانہ ایدر.

بالقان فاجعہ سنہ شاهد اولان دیپلوماتلرک ۱۹۱۳ دہ یی بر صورت تسویہ آراشدیرمقلہ مشغول اولدینی کونلر .. جمعیتک زک علم اجتماعی تعمیم تشبثی آلدینی زمانہ تصادف ایدر؛ بوتشبی اداره ایدن موسیو پول رو، شہسز نہ تورکیہ و نہ دہ بالقائی هدف اتخاڈ ایتجیرک، علمک فائدہ عملیہ سنی تشریح ایدرکن شو حقیقی معاہدہ وقید ایدیوردی: و جمعیات بشریہ بو کونہ قدر قوای اجتماعیه نیک اسیری ایدی؛ بوندن بویله اگر ایسترسہ علم سایہ سندہ بو قوایہ حاکم اولق صرہ سنی کلشدر. بو خصوصہ فرد فعلاً دہا بویوک بر سر بسقی بہ مظهر، زیرا بر ہیئت مجتہمہ دن دہا قولای اوله رق خصوصی اسبابہ کوردہ محیطک الجاآتدن قور تولوب حیاتی بالا اختیار انتخاب ایتدیگی طریقہ توجیہ ایدم بیلیر. ہرنہ قدر علماً ممکن ایسہ دہ بر جمعیتک مقدراتنہ حاکم اولدینی ہنوز کورلما مشدر؛ فقط

استقامت حیاتیه لریخی سربستهجه تعیین ایتمش فردلر و عامللر واردر . [۱] .
تورکیه نك تخلیصی ایچین د بواکندن ایلک دفعه اوله رق عملی و معظم بر
حقیقت چیقارمق . بولنده یورون صباح الدین بك سنه لردن بری
مدافعه سنه دوام ایتدیکی دعوای اجتماعینک مسلک اجتماعی به استحاله سنی
اوکونلرده ، ۱۹۱۳ ده ادراک ایلدوردی .

علم اجتماع تقبی تورکیه وطن پرورلری آده سنده یاییلیر ، کزیده کنجلر
ملکتنک استعمار زراعیسی طریقنی آجق عزم فعلیه آنغلو - ساقسون
عبطنده بر دورو فعالیت یاشامق اوزره یوله چیقارکن صباح الدین بك ده
تورکیه بی نجاته ایصال ایده جک حرکت بر د استقامت اصلیه پروغرامی ،
وجوده کتیرمک ایچین بعض شاگردلرله باشلادینی سعی نتیجه لندرمش
و ۱۹۱۱ ده د اتحاد و ترقی به آجیق مکتوبلر ، نده کوستردیکی اصلاحات
استقامت لریخی علمی بروضوحله تثبیته موفق اولمشدی .

ملککنده متغلبه نك و سرگذشت جولرک حکمران اولمه سنه مانع مثبت
بر مقاومت تأسیس ایده جک ، عین زمانده حیات خصوصیه و عمومییه بی بشریت
فعاله و مترقیه نك تکاملی استقامته سوق ایلیه جک جریان ، ملکتنک بوتون
وجدانی اولادلرینی قازانه جق و اوللری موفق قیله جق عواملی میدانه
کتیرمشدی . فقط بو حرکت ، سقوطی توقیف ایده جکی دوره به هنوز
کلامشدی . انقراض ، داخلی و خارجی منفی مؤثرات سوقیله ایلر یلدوردی ،
ایلر یلدی . . بو کونکی وضعیت حادث اولدی .

..

بو وضعیت منشأرینه طوغری ارجاع نظر ایده لم .

۱۸ نجی عصر دیپلوماتلری نظر نده آوستریا ایله روسیه ، توسعنی شرقه
توجیه ایدن بواپی (مسلح و متحکم سلطنت) ، دوچار ضعف اولان
عثمانی سلطنتک میراثچیلری ایدی . بونکچین فرانسه - تنظیماتک اعلانندن

اپی اولدن بری - اصلاحات حرکتی جانلاند بره رق تورکیه نك تقویه سیله
یوایی سلطنتك تزايد نفوذینه مانع اولمیه چالیشیوردی. انكلتره ده هنده
قدر یاییلان انكشاف تجارتیسیدن صوکره تمامیت ملکیه دستوری نك
مدافع لرندن بری اولدی .

فقط سیر تاریخیسی تورکیه یی انحرافله کوتورییور؛ مرکزنجی سلطنتلوك
محكوم اولدینی عاقبتہ دوچار ایلیوردی . (آوروپای بریده فه نودالیتہ نك
انقراضیله تشکل ایدن عین نمونه دن سلطنتلرده بو عاقبتہ اوضرامشدی
واو غرامقده) شرق قریبه حاکم اولان عثمانلی سلطنتك اوغرادینی بوداخلی
بحرانه مقابل، ضرب جمعیتلری نك انكلتره باشده اولدینی حالده سعی عالمده
وجوده کتیریدی استحالہ - مناقلات و تجارتی تسریع وتوسیع ایدہ رک ،
افراد و سرمایه نك اقتشارینی فعالیتہ کتیرہ رک - بین الملل مناسباتہ کیتدکجه
قولتلن بر تاثیر اجراسنه باشلامشدی .

روسیه ایله آوستریانك حال رقابتده بولنان احتراصات سیاسیہ سی،

عثمانلی سلطنتك ضعف اجتماعی سی ،

شرق ایله غرب آره سنده مناسبات اقتصادی نك انكشافی ؟

ایشته ۱۹ نجی عصرده تورکیه بحرانسك شکلی تمین ایدن داخلی
و خارجی عوامل ! بو بحراندن عثمانلی سلطنتك سالماقورنلمه سی اهالی بی ایش
حیاتنده چرچوئلش واونی یکی احتیاجاته اویره رق تنظیم ایدہ بیله جک بر
زماندار صنفه استنادیله ممکنیدی. تورکیه ایسه بو حیاتی عنصره صاحب
دکلدی. عثمانلی سلطنتی حیات عمومییه تحکم ایدن و صوف خلق ایله صمیمی
روابطی بولنیان برزمریه استناد ایدیوردی. خارجی تاثیرات ایسه حاکمیت
سیاسیه یی آلدہ طومغه چالیشان زمره خارجنده سعی طریقله یوکسله جک
یاخود قوه عمومییه یی آله کچیره رک موقع طوته جق محلی بازونلره و محلی
رئیسلره مساعد .

۱۹ نجی عصرده تورکیه ده وقوعه کان و آنجق بر قسمی نظراعتبارہ آله رق

(مليترك انتباهى) ديپلين حركاتك ماهيتى بودر. بونون بونلر استقلال حقيقيسى
آله ايتك قابليتى كوسترن مليترك وجودندن زياده عثمانلى سلطنتك (تقوى
اجتماعيسى تاسيس ايتمش بر نمونه اجتماعينك وجود ويريديكى برهيت سياسيه)
اولديغنه دلالت ايدن تظاهرات ايدى .

اوستريا ايله روسيه نك تقسيم والحاق دستوري، شوهادات ، مختاريت
وبارچمله بولتيقهسى شكلنه قويمشدى. انكلتره ايله فرانسه ايسه تماميت
ملكه اساسى آنى بر اندراسه مانع اوله حق تاامينات صورتنده مدافعه
مجبور اولديلر .

مناسبات خارجيهسى منافع اقتصاديه كوره اداره ايدن يعنى قدرت
ملهسى بالخاصه ايش حياتك فعاليتدن آلان ملترلله قوتى حيات عموميه سنك
مكنقدن آلدني ايچين مناسبات خارجيهسى تحككم ادارى وعسكريسى
آرتيره حق تربيات طرزنده اداره ايلن سلطنترك شرق مسئله سنه عين
صورتله اشتراك ايتديكى ظاهر در .

بوايكنجى زمردن دولترك باشنده بزم ايچين روسيه وصوكره
اوستريا كوردونور. بونلك هدفى توركيه يي عسكرى وادارى تحككم آلتنه
آلق يعنى قوه عموميه لر ينك توسع احتياجى تطين ايله مكدى؛ بناء عليه
توركيه ده داخل حربي ادامه ايدرك الحاق ممالكه يول آچق سياستلرينك
اساسى تشكيل ايدى يوردى . حال بوكه برنجى زمردنه منسوب جمعيتلر
انكشاف داخيلرى ايچين صاحبه محتاج ؛ قدرت سياسيه وعسكرى لرى
موجوديتلرينى محافظه و حدودلرى خارجه طاشوب يايلاقمده اولان
فعاليت اقتصاديه لر ينك سربستى جريانى مدافعه مصروف . عمومى صالح
مياننده توركيه نك داخلى صاحبه اولنلرجه ملتزم . موجب ممنونيت اوله رق
فرانسز سياستك شرق قرييدهكى تظاهرى بالخاصه شوايكنجى شكلده در .
بوندن طولاي فرانسه وانكلتره ، بقاسى دائما التزام ايتدكلرى، توركيه نك

زاممدار طبقه‌سندن امیدوار اولدیلر؛ آنجق عهده‌سنه دوشن وظیفه‌ی ایفایه کفایت‌سزلکی ظاهر اولدینی درجه‌ده تورکیه‌نک کوچوله‌سنه مساعد کوروندیلر. شو قدر وارکه شرق قریب یالکیز بر فعالیت اقتصادی محیطی اولقله قالمایور، هند واقصای شرق یولارینه کذرگاه اولمسی موقعنک اهمیتنی مناقاتک توسی ایله رقابت عمومی‌نک کمکیناشمسی نسبتنده آرتیریوردی. شو مرکب وضعیت تورکیه زمامدارلرینه - فعالیت داخلیه و خارجیه‌ده اساس تشکیل ایتیمسی لازم کان - ایکی مسئولیت محمیل ایدیور: بری رقابت عمومی‌نک عهده‌سندن موفقیته یاشایه بیلیر بر عنصر فعال حالته کملک ایچین مملکتک سویه اجتماعی‌سنی یوکسلیتمک؛ دیگرکی مناسبات بین الملل اوزرینه اجرای تأثیر ایدن موقعی، حسن استعمال ایده‌بیلر جک، اهلیت و قابلیت ایله طولدر مق.

رقابت عمومی‌نک عهده‌سنه عسکرلر طرفندن سوق ایدیان اقتصادی بر آلمانیا‌نک چیمه‌سنی، شرق طریق کیرینه توجه ایدن بو ملتیاریزم ایله قاپلانمش فعالیت آوستریانک بالقانده پیشدار حالته کله‌سی اوزرینه تورکیه زمامدارلرینک موازنه عمومی‌ده عهده‌سنه دوشن مسئولیت الک آغیرشکلنی آلمش بولنیوردی.

مشروطیت اعلاننک داخلده و بوتون فیریده او یاندیردینی تقدیر و امیدلر خاطرده در. [۱] بوتقدیر و امیدلرک هنوز قوتی غائب ایتدیکی بر زمانده

[۱] شرق مسئله‌سنی منشألرندن اعتباراً موضوع بحث ایدن، فرانسه آنستیتوسی طرفندن مظهر مکافات اولمش، براترک خاقه‌سندن نقل ایتدیگم زشوسطرلرلر خارجده کی قلاسیک طرز تلقی افاده ایدر: «ایکی تورک انقلابی کنج خرسیتیان ذولت‌لرینشک یوومه‌سنی و دول معظمه‌نک احتراماتنی توقیف قابیلنی گوستره‌بیلر جک، شرق مسئله‌سنک عسرلردن بری تعین ایدن اوصافنی تغییر ایده‌بیلر جکمی؟»

«شمدیدن بو خصوصده حکم و برده مکادر.»

«شو قدر وارکه بوصول اوج سنه طرفنده ژون تورک فرقه‌سی عثمانی سلطنتنی عافلان و ماموران اداره ایلدی. وقتبله ژاپون حکومتشک یاپدینی کبی کنجبلکتک کزیده لرخی غرب مکتبلرینه کوندردی که ماضینک تعصبله قطع علاقه ایچین الک ای

برفس صباح الدينك برعام اجتماع تطبيقجيسى صلاحيتيله يوكسلن صدامى
 • جبهه فعاليتىمىزك، دييوردى، استقامت اجتماعيه سنى تبديل ايتديكمىز حالده
 قورى بر مشروطيت بىزى اقتصاداً اولدينى كى فكرأ و اخلاقاً صوك
 برافلاسك اوچور و ملرنده كول كومور اولمقدن قورنارميه جق! [١]

فى الحقيقه اوبله اولدى.. انقراضه يوروين برماتى قورناروب ياشاته بيلمك
 ايچين ساده بر نيتله قدرت حكومتى آله كچيرمكى و بونى هر چه بادا باد محافظه يى
 كافى عد ايدن ذهنت هر یرده اولدينى كى تور كيه دمه اجرا آت نامه قواى
 عموميه نك نصيقتى كور و بى شعور بر مركزيتله تشديدن باشقه برشى
 يابه ميه رق حيات خصوصيه د متفسخ بر انحلاله ، حيات عموميه ده قانلى بر
 تغلبه طاياندى ؛ بين الملل رقابت مجادله سنده ايسه تحكم جنته دوشدى . آلمان
 ميليتاريسترينك بازيجه سى اولان متغلبه پان اسلاميزم ، پان تور كيزم بايراغى
 آچهرق تور كيه يى تصادم عمومينك صارصينتيلرنى توسيع ايدمك بر آلت
 اولهرق قولانمق ايستيلر ؛ و بله كده بو طريق ايله تحكم عسكرى عصر لرينك
 عظمتى الله ايتكم خياله قايلديلر . بو ، تماماً مملكت اهاالىسنك منافع
 و آرزوسى خلافه اعلان ايدلمش بر سلطنت حربى ، تنظيمات مركزيتك
 و اصل اولدينى صوك برافلاس ايدى . حقيقت نامه تسليم ايتكم انجباب ايدركه
 اصلاحات ديهرك خارجدن ده تشويق و تأييد ايديلن بر عصر لق مساعيله
 قواى عموميه نك تحكمى تقويه ايدلمش اولان بر مملكتنده ، عين نمونه كى
 ديكر مملكتلرده اولدينى كى خلقك حسياتى كندينى بك كوچ كوستره بيليردى . [٢]

چاره شبهه سز بودر . بدايته مقلوب فرقه لك ارتجاعندن قورقلمش ايدى . فقط
 مبداء الحيد ثابتنك سقوطى اولارى نهايت عاجز برحاله كترمش كورونيور . بناء عليه
 (انقلاب) ك موفقيتى اعلان ايتكم و تور كيه تاريخنده بكي بر دور آچده ينى قبول ايلك
 ممكندر (ادوار دريولده ، شرق مسئله سى) .

[١] اتحاد و ترقى به آجيين مکتوبلر ، بشنچى مکتوب ، پارس ١٩١٠ .

[٢] صباح الدين بلك حرب عرفه سنده خاقان مرحومه كوندردىكى عربضه -
 عام اجتماع مجموعه سنك قانون اول ١٩١٤ نسخه سنده مندر جدر - بو وضعيتى موجب
 بر وضوح له افاده ايتكمده ايدى .

اگر (آدمون دهموان) برجیات اولوب ده (اقتدار حکومتی آله کچیرمکده
منفعت وادی ؟) عنوانی اثرینک ؛ قوای عمومیه نك اتسامی حربدر ؛
تشبث شخصینک انکشافی صلحدر . ، فصلی یکیدن یازده جق اولسه ایدی
ولایم اخیره نك ویردیکی مثاللر آره سنده تورکیه نك حرب عمومی به اشتراکی ده
قوای عمومیه سی متحکم مملکتلرده حسیات اهلینک حربی توقیف ایده مدیکنه
بارز بر مثال اوله رق ذکر ایده بیلیردی .

صوک محنده صالح مهابتیه کوروندی . تورکیه ، علملرینه بر عالم قیام
ایتدیر یله بیله جکی ظن اولنان ، اسکی دوستلرینک آله دوشدی .

•••

شمدی بویوک بر تورکیه نك ، شرقده عنصر موازنه اوله رق ، محافظه
و تنظیمی فکری ، تمامیت ملکیه دستوری ترک ایدلمش کورونیور . بودستورک
برینه اقامه ایدیلن ملتلك مختاری ، ملتلك سربستی* انکشافی شرقده
سکون و حضوری تأسیس ایده بیلیرمی ؟ استقلال سیاسینک طایفه سی
ملی بقای تأمین ایده جک بر اساس کافیمیدر ؟ ایشته حله اقتران ایده مین
شرق مسئله سنک یکی مجهوللری . بو سؤالره حادثاتک ویره جکی
جوابی بکله مهن علمک جوابی آلق ممکن . علم اجتماع کوستریورک
بر ملتک استقلال حقیقیسی سیاسی ترتیبات ايله تأمین ایدیه میور . -
هر نمونه اجتماعینک سربستی* انکشافی عالم ایچین بر عنصر سکون ماییتده
نتایج ویرمز . - رقابت عمومیه ساحه سنده مغلوبته محکوم اجتماعی نمونه لر
وارد .

فی الحقیقه ائتلاف رجائنک ملتلك کندی مقدراتنه صاحب اولمسی حقنه
نظری بر نقطه دن باقدقلری ظاهر در ؛ بونک علی الاطلاق قبول ایدلمدیکی
معین نتایج هدف اتخاذ ایدیلرک مدافعه ایدلمسی ده کوسترمکده در . حقیقتده
شرق قریبه تطبیق ایدیان اساس (مملکتلری وسائط عسکریه واداریه ايله

تحت محكمه آلامق و آلمهسنه مانع اولمق) دركه آمرىقاليرك وانكابلرك
مناسبات خارجيهرنده وانتشارلرنده نه وقتدن برى مدافعه وتعتقيب ايستدكلرى،
بين الملل مناسباته كيندكجه حاكم اولان، طرز فعاليتده بودور.

خطا، بوجريانك حاكميت سياسيي بر علامت تفوق اوله رق تلقى بي
تأيد ايدن بر دليل عد ايدلمه سنده و استقلال سياسيي آله ايتكمه
چالشمه نك بقاى مليي تأمين ايدمك بر اساس كافى ظن اولمهنده در.
حال بوكه بر مملكت خلقنك ايش حياتي بالذات تنظيمه كفيايى
ومملكت منافع عموميه سنى بالذات اداره ايله بيلمى ديمك اولان استقلال
اقتصادى وسياسيه لياقت قابليت اجتماعيه سى ايله تحكم سياسى وادارى
اساسى رد ايدن بر مناسبت خارجيه وانتشار طرزى يكديكرندن بوسبوتون
آبرى شيلردور.

ملتر آره سنده كي مناسباتك بو طرزده تنظيمدن حصوله كله لك نتايحي
اكلامق ايچين بو طرز فعاليتي طامده يوروتن ملترك طوغرى بدن طوغرى به
تأثيرلى آلتنه دوشن يرلرده كي استحالهي كوره بيلمك كافيدر : مملكتك
تشكيلاتى محلى رنكي ومحلى عنصرلرله ابقا و اداره ايديلور، اوراسى آنجق
فعاليت آچيلمش : صنايعى يا خود وسائط نقليه يي تنظيم ايدمك صاحب
سرمايه متشبثلر، دها مهمى زراعى مستعمرلر كليور. بويه مصلحانه
وتنظيمكارانه بر تأثير، تحكم عسكرى وادارى كي، قيروب ازمه يور؛ بالعكس
آسايش ورفاهى آرتيريور.. فقط حقيقتده نه اوليور؟ ملترك بقا وسربسقى
انكشافى امنيه سى قارشيسنده تفوق اجتماعينك واسطفاى اجتماعى قانونك
بوتون نتايحي ايله كندني كوستره جي بر زمين احضار ايدلمش اوليور.
مملكته داخل اولان متفوق عنصر، خاقى ايش حياتنده چرچوله كجه منافع
عموميه وسياسيه نك اداره سنده ايستر ايسته من اونك آله كچور. حال تماسده
بولتان مختلف سويده ايكي نمونه اجتماعينك مصونتي وبقاسى قانونى يوق !
متفوق نمونه اجتماعينك ديكرى اوزرينه اجراي تأثير ايتمه سى، اونى سوق

و تمثیل ایلمه سی ؛ قیسه جه الك قابلیتی ملترك بقاسی و قابلیت سز لرك استحاله سی یا خود سو بورلمه سی یعنی اصطفا ی اجتماعی قانونی وار ا بوقانونك جریانه قارش ی آتش و چلیكدن یوكسلیتن الك مدھش سدلر بیله زیروزر اوله رق سونمك محكوم. ملتر ایچین حیات و ممات مسئله سی، ایشته، بوقابلیته و بوقدرته نملك ایدم بیلمده ا

آنفلو - ساقسونلرك آمریقا اهالی اصلیه سنك موجودیته قارش ی كوستر دیكی حرمتكارانه رغماً فعال بر سعه قاتیله میان بو ابتدائی اقوام عالم وجوددن سیلنمده. . . تجمعی ملترك دائره نفوذی دارالبور، تدریجاً انفرادیلر طرفندن تنظیم و تمثیل ایلمه لری حرکتی ایلر یلور . - تحکم دستورینه دایانان اسپانیول و پورتیكیز مستملكات سلطنتلرینك انحلاله مقابل، افرادك فعالیتته و بناءً علیه مختاریت محلیه به دایانان برانكیز مستعمرات عالمی انكشاف ایتمده . - یانکیلر جاهیر متحده به كلوب یرلشن هر جنس و مذهبدن عنصرلری كندی نمونه اجتماعیلرینه جذب و تمثیل ایله وحدت ملیه بی تأسیس و محافظه به دوام ایدركن جنوبی آمریقا نك اسپانیول و پورتیكیز استملاکی زمانندن یكدیكرینه بیكانه طبقات خلق ایله مسكون بر حال آلان مملكتلرین ده ایش حیاتی طریقیه تنظیم و اداره به یوروپورلر .

وقایعك بوسیر معظمی قارشپسندده بر ملتك محافظه موجودیت ایچین حاکمیت سیاسیه نك کفایته قناعتله بوتون قواسنی صرف اونی استحصال و مدافعه اوغورنده صرف و هدر ایتمه سنك نه قدر بر قیمت عملیه سی قالیور؟ ایشته بونك الك جالب دقت برر تجربه کاهی اولان بالقان و آوستریا ! آمریقای شمالیده کیتدکجه آرتان بر حضور و رفاه عالنده حیات خصوصیه قدرتیله وجوده کتیر بیان بر عملیه اجتماعیه بی عصرلردن بری الك بوغوجی واک قاهر تدابیر اداره و وسائط سیاسیه ایله میدان کتیر مه دن عاجز قالمش ملیتلر موزاییقی ایله قابل خطه لر . . اولمیتلر که هیچ بری موجودیتی تحدید ایله تحت امنیت آله مامش، دائمی بر حاکمیت و یا محکومیت اندیشه سنك زبونی !

خلاصه حاکمیت سیاسیه علی اطلاق بر دستور خلاصکار اوله مدینى کبی
سربستی، انکشافده بقایى تأمین ایدر براساس دکل. تاریخ بزه کوستریبور:
سقوط ایدن ملنلر مقدراتنه الکیزاده حاکم اولدقلری ظن ایدیلن - سربستی
انکشافدن تماماً مستفید اولدقلری - دورهده انقراضه توجه ایتمشدر .

شو اساسلرک عالمده آسایشی تأسیس خصوصنده کی کفایتسزلکنی کورمک
ایمچینده اوزاغه کیتمک حاجت یوق. بالقان حکومتلرینک تاریخی، یکدیگریله
اولان مناسباتی تدقیق کافی. بوملککلرک ثابت قوای عمومیه وجوده کتیر مکده کی
عجزی، کرک حدودلری داخلنده و کرک خارجنده قوللانذقلری تحکم سیاسى؛ بونک
نتیجه سی اولان ما کدونیا ده کی قانلی تصادم .. «آنانامپون» دیزیلن بوهیثات
سیاسیه نك خارجی تأثیرات واحتراساتک بالقانده سربستجه یول آلمه سنه مانع
اوله مامسی .. بوتون بونلر آوروپانک حضورینی نتیجه مسالمت جهانی تهدید
ایدن بالقان مسئله سنک تورکیه یی آوروپادن چیتارمق ومیلرک استقلال سیاسى
طامیق لده حل ایدیله مامش اولدیغی کوستریبور دی . بونک کبی تورکیه نك
آسیاده کی حدودینی دارالتمقدده شرق قریب مسائلنی حل ایدمه جهکدر .
تأسیس سکون وحضوره مقتدر ثابت قوای عمومیه وجوده کتیر مکدن
ورقات عمومیه ساحه سنده فعال بره وقع طومتقدن عاجز قالدقجه ، بویرلری،
صرف سیاسى ترتیبات داخلی وخارجی آمال واحتراسات سیاسیه نك بر ساحة
تصادمی اولمقدن قورناره ماز .

شرق مسئله سنی خارجهده مثبت ویا منفی صورتلرله حله اوفر اشان
دیپلوماتلره مجهول قالدیغی قدر تورکیه نك موجودیتی مسئله سنی داخلده کذلک
مثبت ویا منفی شکلده حله چالیشان اصلاحاتیجیلرله اختلاجیلرله ده معلوم
اولیان بر حقیقت وار :

برنس صباح الدینک کوستردیکی وجهله ه تنفیذات دورندن بری چو ظالان
اصلاحاتیجیلر منر صمیمی بر امل تجدد بسله یور ؛ فقط بوتجهدک نه صورته

وقوعه کله جگنی قطعاً کشف ایدم میورلردی . یالکز شرط ترقی اوله رق حریت ، مشروطیت ، معارف ، اخلاق و نهایت غیربیلای شق لزومی ایلری سورولوردی . والا آنده سورولمده ! فقط بوتون بوادعالر نه جمعیت ونده اونو اصلاحه چالیشان ذهنیق برقاریش ایلری کوتوره مدی [۱] .

حال بوکه تورکیه ایچین مسئله حیاتیه شو ایدی :

افرادملکتک ثبث شخصیلریله فعالیت استحصالیه زمینده یوکسله رک حیات خصوصیه نك منانت واستقلالنی تأمین ایتملری ؛ بوسایه ده حیات محلیه نك ناظمی اولان قوای محلیه نی وار ایللری وقوای محلیه یه استناد ایدن بر قدر تله منافع عمومیه نی و اوکا کوره مناسبات خارجیه نی اداره ایدم جک ثابت وبصیرتکار بر قوه مرکزیه یه وجود ویرلمسی . انجق تشکل اجتماعی اوزرینه اجرای تأثیر ایدم جک بویه بر اصلاحات حرکتی شرقد فر دك موقعنی یوکسله رک مصونیت شخصییه نی ، حریت وجدانی تأمین ایلده جک ؛ فردك حریت سیاسیه سنه فعلی بر ساحه فعالیت آچه جق ؛ حکومتك ، دینك ، لسانك برواسطه تحکم اوله رق قوللانیلمسنه مانع اوله رق آوروپای بریده شم دیکی صنوف خلق مجادلانته تقابل ایدن شر قك تاریخی مذهب و جماعت حربنده نهایت ویره جکدی .

بو حقیقتك مجهول قالمسی تورکیه اصلاحاتنه خارجدن ده صرف سیاسی وعنصری بر نقطه نظر دن باقیلمسنی موجب اولدی . بو نقطه نظره کوره تورکیه نك موجودیتی - حاکمیت سیاسیه نك منحصر آ مسلمانلر و تورکار یعنی شو دین و یا عنصر دن بولونان کیمسلر الله بولونمندن طولای - تهلکیه دوشیوردی . بویه اولونجه ده اصلاحاتك اساسنی مختلف دین و ملیتده بولونان عنصر لر آرمسده حاکمیت سیاسیه ده بر موازنه حصوله کتیرلمسی تشکیل ایدیوردی . فقط حیات خصوصیه ده تجلی ایدن رقابتلر قمالی اجتماعی نی ، حیات عمومیه ساحه سنده کی رقابتلر ایسه تسفل اجتماعی نی احضار ایدر ؛ بونك

[۱] تورکیه ناصل قورتاریلدی ییلر ؟ مسلك اجتماعی و بروغرامی ، مسلك

اجتماعی .

ايچيندرکه اصلاحات خصوصنده خارجدن الهام ايديلن تدبيرلرده تورکيه يي
برزمين مسامت حالته کتيرمک يولنده برآديم ايلرلکه مه دى .

« انسانک قواى طبيعىه يي، حرارت والکترىق کندى نفعنه قوللاينى کي
قواى اجتماعيه نك طرزفعاليتنه واقف اوله رق اولردن ده استفاده ايتديکي کون
نه قدر قوت تصرف ايدلش اولور ! ايشته اوکون مسئله اجتماعيه حله
اقتراى ايچين شيمدى يه قدر محروم اولدينى عناصره تملك ايدم جك [۱] .
تورکيه مسئله اصلاحاتنه واو صورته شرق مسئله سنه بو حله عواملى اذخال
ايتمک موفقيتنى صباح الدين بك استيصال ايتدى . طبع ايديلان « تورکيه
ناصل قورتاريله بيلير ؟ مسلك اجتماعى و پروغرامى » بو علمى اولدينى قدر
ممل اولان صورت حلى عمومک نظر اطلاعه وضع ايديبور .

صباح الدين بك بشريتک تکاملى استقامتى و تفوق اجتماعينک نرمدن
کلديکي ونه کي اسباب اصليه نتيجه مى اولدينى حقنده علم اجتماعک کشف
ايتديکي حقيقتلرى کوستردکن و « بووقوفله بوآنه قدر اراده بشريه خارجنده
حصوله کلن بر استحاله اجتماعيه يي بوندن بويله اراده بشرله وجوده کتيرمک
امکانى ادراک ايتمش اولديغى » قيد ايتدکن صوکره علاوه ايديبور
« ايشته ، دييور ، بو امکندن ايلک دفعه اوله رق عملى و معظم بر حقيقت
چيقارمغه يوروين (مسلك اجتماعى) تورکيه نك ناصل قورتاريله بيله جکنى ،
قورتولماسى ايچين تعقيبنه مجبور اولدينى اک سالم واک ولود استقامتلى
تثيت ايله يور . بو صورته علم اجتماع مسلك اجتماعى به مرکز خلقت اولدينى
کي (مسلك) ده تورکيه نك اک وجدانلى اولادلرينه مرکز استناد ! [۲] ،

[1] Répertoire des répercussions sociales, préface de M. Paul Descamps .

[۲] تورکيه ناصل قورتاريله بيلير ؟ مسلك اجتماعى و پروغرامى ، مرکز استناد !

مقدرات جهان تذکر ایدلدیی صرمده تورکیه نك افاده ایتدی اكه
یوكسك معنا بودر . مملكتك اوغرا دینی بوتون فلاكتلره ، دوشكونلكلره
رغمآ وار اولان وجدانی اولادلری بوبله علمی بر استادکاهه نملك ایتمش
بولدینی اینقدرکه تورکیه تاریختك هر هانسی بر دوره سنده اولدیغندن دها
زیاده یاشامغه مستحقدر .

قوانین اجتماعیه وقوفی فرانسز دهاسنه مدیونز . تورکیه اهل عملتك
مكتسبات فکریه لرینی بو (مرکزاستاد) اطرافنده طوبلایه بیلیمسی فرانسز
هر فائده بورجلی اولدیغمز شکرانی ده اكه صمیمی وفایی بر صورتده ایضا
ایتمک اوله جق ؛ بوقناغته عامل اولان بزلر تورکیه ده طوغان و ۲۰ نجی عصرده کی
علمك زمین اجتماعیده بی و مسعود بر تطبیقی هدف ایدین بو حرکت بشريت
متفکره نك نظر دقتی جاب ایله مظاهرتی تأمین لزومی حس ایتمکده
بین الملل عالم اجتماع جمیع اعضاسنك وجدانی بزمه برابر اوله جغه مطمئنز .

فزیل طوبراق ، ۲۲ کانون اول ۳۳۴

محمد علی